

objektumok közül feltártunk 2 házat, 1 kemencét, 1 tűzhelyet, 62 gödröt, 1 gödörbokrót. A *germán*(?) sírok száma nyolc. Egy temetkezés kora – mellékletek híján – kérdéses. Nem tudtuk meghatározni további 82 gödör kronológiai helyzetét. Két árok és egy gödör újkorinak bizonyult.

MARTA, LIVIU – ASTALOS, CIPRIAN – KÁDAS ZOLTÁN – VIRAG, CRISTIAN – SANA, DANIEL

285. Nyíregyháza-Oros, Úr-Csere Észak

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, V, Sza, Á, Kö

A 2002–2003-as terepbejárás során nagy mennyiségű bronzkorinak (Gáva), kora vaskorinak?, császárkorinak? és középkorinak meghatározott cserepet gyűjtöttünk a Nyíregyházát keletről elkerülő út 27. sz. lelőhelyéről. 2004-ben tártuk fel a nyomvonal alá eső 33 800 m²-t.

A lelőhely hosszúsága 670 m, szélessége 50 és 70 m között váltakozik; északon a 25. lelőhelytől egy csatorna, délen a 26. lelőhelytől egy mocsaras, alacsonyabban fekvő terület választja el. Déli, mintegy 300 m hosszú részét egy hát alkotja, ahol az altalaj agyagos, kötöttebb homok. Az északi rész egy lazább homokos altalajú domb. A lelőhely két részét egy mocsaras mélyedés választja el.

A lelőhely déli részén egy császárkori szarmata telep házeit, tárolóvermeit, füstölőit, kútjait tártuk föl. A császárkori objektumokon kívül előkerült még néhány késő bronzkori, a Gáva kultúrához kapcsolható gödör, és a nyomvonal szélén, a lelőhely déli végén, egy körárok, szarmata, déli irányítású, bolygatatlan sír. A temetkezés valószínűleg nem tartozik a lelőhelyen északabbra, 450 m-nyire feltárt többi sír csoportjához.

A lelőhely északi részén a császárkori telephez tartozó, 46 – köztük 10 körárok – sírból álló temetőrészletet dokumentáltunk. A sírok túlnyomó része rabolt. A tájolás minden megállapítható esetben D-É.

A temetkezéseken kívül feltártunk 28 bronzkori (Gáva kultúra) gödröt, egy késő vaskori „tanya” 1 gödrét és 2 házat. További 1 ház és 3 gödör kora közelebből nem határozható meg, de leletanyaguk az őskorra utal. A császárkori telep feltárt objektumai a következők: 11 ház, 19 kút, 7 füstölő, 320 gödör. Kora középkori 7 gödör, Árpád-kori 2 gödör, középkori 1 gödör. Nem tudtuk meghatározni a korát 275 gödörnek, 10 kútnak, valamint 3 ovális körárok, melyek valószínűleg aklok tartozékai. Újkorinak 9 objektum bizonyult.

GINDELE RÓBERT – MATEI, ALEXANDRU – VIRAG, CRISTIAN – BĂCUEȚ-CRIȘAN, DANIEL – BĂCUEȚ-CRIȘAN, SANDA – MARTA, LIVIU – POP, HOREA – SZÉKELY ZSOLT – BEJINARIU, IOAN – SANA, DANIEL

286. Nyíregyháza-Oros, Úr-Cserétől délre

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza, N, Ú

A Nyíregyházát keletről elkerülő út 33. sz. lelőhelyén 2002–2003-ban végzett terepbejárás során nagyobb mennyiségű bronzkori, császárkori és talán Árpád-kori

cserepet gyűjtöttünk. 2004-ben maradéktalanul feltártuk a nyomvonal alá eső 21 790m²-nyi területet.

A lelőhely a Balkányi-főfolyás keleti partját alkotó homokdombvonulaton, mintegy 700 m hosszan húzódik végig. Kapcsolódik (északon) a 26. és (délen) az 53. lelőhelyekhez. A felület északi részén sűrűsödtek az objektumok. Itt bronzkori és császárkori telepjelenségeket találtunk. A bronzkori objektumok valószínűleg a 26. lelőhelyen feltárt bronzkori telep részei. Tőle délre, mintegy 50 m-es szakaszon, ahol két homokhát között mélyebb rész húzódik, nem találtunk régészeti objektumokat. A leletmentes résztől közvetlenül délre néhány sírból álló császárkori temetőrészlet, majd ettől délebbre fokozatosan intenzívebbé váló császárkori telepjelenségeket tártunk fel. A lelőhely déli határát adó – mintegy 50 m széles – erdősávtól délre, az 53. lelőhelyen folytatódott a császárkori telep.

Összesen 556 objektumot tártunk fel. Közülük *bronzkori* gödör 25, *császárkori* sír 10. A császárkori telephez tartozik 29 ház, 13 kút, 1 tűzhely, 1 kemence, 2 füstölő, 4 árok és 274 gödör. Nem tudtuk meghatározni a korát 2 sírnek, 3 háznak, 1 tűzhelynek, 3 kútnak, 3 ároknak és 175 gödörnek. 10 objektum bizonyult újkorinak.

Az egyik gödör betöltésében két darab – hun nyereg díszét alkotó – poncolt, pikkelymintás aranylemez került elő – ezt az objektumot hunkorinak határoztuk meg. Az egyelőre császárkoriként meghatározott objektumok egy része valószínűleg ehhez a korszakhoz tartozik. Pontosabb kelteztést a leletanyag elemzése után lehet adni.

BEJINARIU, IOAN – ISTRATE, ANGEL – POP, DANIEL – SZÓCS PÉTER LEVENTE

287. Nyírtura, Erdei-dűlő

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő, Sza

A Nyíregyházát keletről elkerülő út Nyírtura 3. sz. lelőhelyén a 2001-ben és 2003-ban végzett terepbejárás során közepes mennyiségű bronzkori és császárkori cserepet gyűjtöttünk. 2004-ben kb. 6000 m²-nyi területen végeztünk próbafeltárást.

A területből kiemelkedő K-Ny-i homokhát tetején fekvő lelőhelyen hat régészeti objektumot találtunk. Két őskori gödröt, 3 császárkori sírt és egy kérdéses korú körárok részletét. További egy objektum újkori volt. A sírokból üveggyöngyök, egy ezüstpénz, egy bronzlemeztöredék, és egy szürke, korongolt edény került elő. A lelőhelyet a szántás, a talajerózió nyilvánvalóan elpusztította.

Munkatársak: Mester Andrea technikus, Kiss László rajzoló.

SCHOLTZ RÓBERT

288. Nyírtura, Várréttől északnyugatra

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza

A Nyíregyházát keletről elkerülő út 37. sz. lelőhelyén 2003-ban Almássy Katalin és Istvánovits Eszter által megkezdett feltárást folytattuk és fejeztük be.

A lapos, változó talajú földhát legmélyebb, keleti részén fekvő objektumok egy részének teljes bontását nem tudtuk elvégezni a magas talajvíz miatt. A már ismertté vált jelenségek mellett újabb 61 császárkori objektumot sikerült dokumentálnunk, ezzel a feltárt régészeti jelenségek száma összesen 98-ra emelkedett. A többségében teknősen mélyülő aljú gödrök mellett két méhkas formájú vermet, három gödörkomplexumot, továbbá egy K-Ny irányú és két É-D irányú árok részt tártunk fel.

Figyelemre méltó egy rézsús lemenetelű, nagyobb, kör alaprajzú objektum, és a helyenként kettes-négyes osztatú árokszakas, melynek sekély déli mellékárában szabályos tércsovekkel ásott cölöplyukak kerültek elő. A fő árokba északról kettő, délről egy keskenyebb árok csatlakozik bele.

Az objektumok nagy részében leletet nem találtunk. Kevés kézzel formált bronzkori és erősen kopott szürke, téglaszínű, korongolt császárkori kerámia, kevés állatcsont, egy csontkorcsolya és egy üveggyöngy került mindössze a Jóna Múzeumba.

Munkatársak: Babolcsi Andrea régész, Benedek András, Sóskuti Kornél, Tompa György, Varga Eszter egyetemi hallgatók, Kiss László, Urbán Norbert rajzoló, Bujnóczki Zsolt tanuló.

PINTYE GÁBOR – SCHOLTZ RÓBERT

289. Nyírtura, Zöld Mező Tsz teleptől keletre (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza

A Nyíregyházától keletre elkerülő út Nyírtura 7. sz. lelőhelyén a 2003-ban végzett terepjárás során közepes mennyiségű bronzkori és császárkori cserepet gyűjtöttünk. 2004-ben 5700 m²-nyi területen végeztünk megelőző feltárást. Egy császárkori településrészletet, egy késő bronzkori urnasírt és néhány – feltehetően késő bronzkori – gödröt, összesen 219 objektumot tártunk fel, melyek a terület északi felében sűrűsödtek, így vélhetően az egykori császárkori település déli szélét sikerült megfognunk.

Az objektumok túlnyomó többségét különböző méretű, egyenes vagy ívelt oldalú, méhkasos gödrök alkotják. Utóbbiakból igen gazdag leletanyag került elő. A császárkori gödrök, illetve gödörbokrok száma 160. A császárkori telephez tartozó 6 házalap, 2 szabadtéri kemencét, 2 sekély árkot és 2 cölöplyukat sikerült még feltárunk. A leletanyag zöme a szürke és téglaszínű korongolt kerámia, kézzel formált durva edények töredékei, és igen nagy mennyiségű, esetenként égett állatcsont. A leletek listáját egy vasból kovácsolt karosbalta(?), és kevés, többnyire azonosíthatatlan vastárgy, valamint egy ezüstkarperccel bekarcolt vonalakkal díszített töredéke teszi teljessé.

A késő bronzkori sír a terület ÉNy-i sarkában jelentkezett. A munkagép a sír felső részét megsemmisítette, így csak a hamvakat tartalmazó urnát, egy tál és feltehetően még két további edény töredékeit, valamint egy kődarabot sikerült megmentenünk.

Dokumentáltunk további 13 őskori gödröt, nem volt meghatározható a kora 30 gödörnek, 2 ároknak és 1 cölöplyuknak.

Munkatársak: Nagy Márta régész, Kiss László, Gábor Tamás és Svéda Csaba rajzoló, Szegfű László anyagbeszerző.

SCHOLTZ RÓBERT

290. Ordacsehi, Kécsimező (Somogy megye) U, R, B, LT, Ró

2004. augusztus 9. és november 30. között megelőző feltárást végeztünk a több mint két évtizede ismert lelőhelyen. A település keleti külterületén, egy homokbányaként is működő dombháton helyezkedik el, ahol emiatt a régészeti jelenségek hosszú idő óta folyamatosan pusztultak. A felgyorsuló autópályaépítkezéssel párhuzamosan 2004 kora ősztől az itteni homokkitermelés folyamatossá és nagymértékűvé vált, így a leletmentésnek indult munkánk fokozatosan nagy felületű megelőző feltárássá alakult át.

A bányakrátértől É-ra, K-re és Ny-ra 24 158 m² területen 191 régészeti objektumot tártunk fel több korszakból. A régészeti jelenségek száma É felé fokozatosan csökkent. A lelőhely feltárt középső valamint keleti részén a kelta temető sírjainak és a bronzkor objektumainak; a nyugati oldalon egy már ismert római kori település további földbe mélyített házainak és objektumainak jelentősebb koncentrációja emelhető ki. A kelta temető ÉK-i szélét nem sikerült meghatároznunk, ezen a részen még további sírok felbukkanása várható.

A bánya DNy-i részén *késő római kori* településobjektumokat tártunk fel. Több oszlophelyes, padlós műhelyek mellett több mély tárológödröt találtunk, valamint egy kemencét, melynek hamusgödre ép vasfibulát tartalmazott. A műhelyekben több töredékes csontfésű volt, ez a településrészlet valószínűleg az itt már korábban feltárt csontfaragóműhely része lehetett.

A LT B2-LT C1 korú birituális *kelta* temető 42 temetkezését sikerült feltárunk, 24 szórt hamvasztásos, 16 csontvázas, továbbá két, bolygatottságából adódóan nem megállapítható rítusú sírt. A sírok D-É tájolásúak. Kilenc É-D irányú sírsort figyeltünk meg. Ezek egy része csak hamvasztásos, illetve csak csontvázas temetkezést foglalt magába, de voltak vegyes rítusú sorok is. A sírgödrök ovális vagy téglalap alakúak, jelenlegi mélységük – a terület korábbi lehumuszolásából adódóan, továbbá az erózióknak és a mezőgazdasági művelésnek köszönhetően – változó volt, néhány cm-től 1 m-ig terjedt. A sírok nagy százaléka bolygatott, de csak kisebb részük rabolt, nagyobb részük a talajművelésnek esett áldozatul.

A temető mellékletekben gazdag, melléklet nélküli sírt nem találtunk. A síradományok egy részét az edények jelentik, beltartalmuk vizsgálatára földmintákat gyűjtöttünk. Szinte mindegyik halotton, illetve a hamvak mellett vagy között kerültek elő vas- és bronzékszerek.